

Gramatica română

Manual consultativ pentru cursul
inferior al școalelor primare

Alcătuit de

CICERONE MUCENIC

învățător în Cernăuți

INVENTAR
2020

Cernăuți, 1942

Biblioteca Centrala

L112191160

Biblioteca Centrala Universitara - Sibiu

Biblioteca Universității „Lucian Blaga” din Sibiu

81/1494

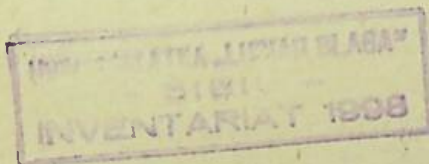
Gramatica română

Manual consultativ pentru cursul
inferior al școalelor primare

Alcătuit de

CICERONE MUCENIC

învățător în Cernăuți

7 FEB 1986

Cernăuți, 1942

Tip. „Mitropolitul Silvestru”, Cernăuți, Piața Unirii Nr. 3

4250X 78
Biblioteca Universității „Lucian Blaga” din Sibiu

Despre gramatică

Gramatica este știința care ne învață a vorbi și a scrie corect.

Sunetele.

Vorbirea este o înșiruire de sunete. Unele din aceste sunete se rostesc ușor și cu gura deschisă (de exemplu: a, e, i, o, u, ă și î). Acestea sunt în număr de șapte și se numesc *vocale*.

Altele se rostesc greu și la pronunțarea lor se aude un î: acestea se numesc *consoane* sau *consonante* și sunt în număr de douăzeci (iată-le: b, c, d, j, g, h, i, l, m, n, p, r, s, ș, t, ț, v, z și x).

Pentru fiecare sunet oamenii au născocit câte un semn, care se numește *literă*. Pentrucă în limba română sunt douăzeci și șapte de sunete, avem douăzeci și șapte de litere.

Toate literele la un loc formează *alfabetul*.

În alfabet literele stau în ordinea următoare: a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, ș, ț, t, u, v, și x.

Silabele.

Pentru a putea vorbi închidem și deschidem gura după cum un cuvânt are rostirea mai lungă sau mai scurtă. De exemplu, spre a rosti cuvântul patrie, deschidem gura de trei ori pronunțând:

pa-tri-e.

Întâia oară n'am putut pronunța decât grupul de sunete *pa*, a doua oară *tri* și a treia oară *e*.

Sunetele sau grupul de sunete ce se pot rosti dintr'odată se numește *silabă*.

Unele cuvinte sunt făcute numai dintr'o singură silabă, altele sunt făcute din două, trei sau mai multe silabe. Iată câteva *exemple*:

Cuvinte cu o singură silabă: eu, tu, el, ea, ou, vai, etc.
Cuvinte din două silabe: ma-ma, ta-ta, ma-re, pu-țin, etc.
Cuvinte din trei silabe: An-gli-a, ver-dea-ță, în-flo-rit ș. a. m. d.

Dacă în timpul scrisului un cuvânt nu încapă în rândul său și e nevoie să scriem o parte din el în rândul următor, atunci această despărțire o facem după silabe. Așa bunăoară cuvântul mama nu se poate despărți decât:

ma-ma.

Am greși de l-am despărți:

mam-a sau

m-ama.

Tema Nr. 1. Să se despartă în silabe cuvintele din bucata de cetire

Trăsura de umire.

Auzim de multe ori cuvintele:

dămio

lasămă

rogute.

Pentru ureche ele sunt câte un singur cuvânt.

Căutând mai bine găsim două și trei cuvinte într'unul.

Astfel:

dămio e de fapt *dă-mi-o*

lasămă e *lasă-mă*

rogute e *rogu-te.*

Cum poți ști că două sau trei cuvinte se cetesc la un loc?

Pui între aceste cuvinte câte o linioară.

Acea linioară numită trăsura de umire, unește sau leagă cuvintele ce voim să le cetim la un loc.

De ex.:

arde-mi-te-ar se ceteste ardemitear

de-ai se ceteste deai

l-aș se ceteste laș

ți-am se ceteste țiam

ne-am se ceteste neam

du-te se ceteste dute.

Ar fi o greșeală să le scriem fără linioară, dar tot greșeală ar fi să cetim despărțit (ne am în loc de ne-am).

Se mai scriu cu linioară cuvintele: tată-meu, mamă-mea, soră-sa, irate-meu, unchiu-tău etc.

Apostroful.

Noi pronunțăm *mam dus* și nu *mă am dus*.

Spunem *sanoptat* și nu *se a înoptat*, pentrucă mai ușor ne vine. Ce ne împiedică a spune mă am dus, se a înoptat, mă așa fi dus etc.?

Sunetul *ă, e, a, î, i*. Dar acestea sunt niște vocale.

Două vocale într'un cuvânt nu stingheresc de fel.

Dar două vocale ce se întâlnesc, însă în două cuvinte deosebite, ne împiedică în vorbire.

Iată de pildă:

I. *Vreau, noi, iarnă* ș. a. se pronunță ușor, pentrucă vocalele deși urmează una după alta sunt însă cuprinse în acelaș cuvânt.

II. între o

întru un

se au dus

ne îngreuează vorbirea și atunci noi dăm afară vocala ce ne stingherește, iar în locul ei punem o virguliță numită *apostrof*.

De ex.:

într'o (pentru între o)

într'un (pentru întru un)

s'au dus (pentru se au dus) etc.

Felurile de cuvinte.

Să ne închipuim c'am putea strânge într'o cămară toate cuvintele din limba română. Desigur că nu le-am pune elae peste grămadă, ci le-am orânduî fiecare după ce însemnătate au.

Când strângi lucrurile din casă, cum le pui?

Haină la haină, gheată la gheată, covor la covor și așa mai departe. Așa vom face și aici.

Însă ce vedem?

Sunt unele cuvinte de mai mică însemnătate cari nu se schimbă deloc în timpul vorbirii. Aceste cuvinte le vom numi *vorbe neschimbătoare*. Le așezăm într'un colț. Sunt altele ce se schimbă în timpul vorbirii. Ele sunt cele mai multe. Pe acestea le vom împărți în mai multe părți, fiecare după însușirea lor.

Să zicem că am împărți astfel:

I. *Cuvinte neschimbătoare*

II. *Cuvinte schimbătoare*

(adică:

substantiv,
articol,
pronume,
adjectiv,
numeral și
verb).

Nu ne mai rămâne nici un cuvânt care să nu intre în vre-una din despărțiturile de mai sus.

Să le vedem acum pe fiecare la rând.

Care sunt cuvintele neschimbătoare? Multe, dar cele mai des întâlnite sunt:

Afară, acasă, odată, foarte, de, pe, către, sub, prin, peste, la, până, în, contra, ca, și, ce, cum, dacă, iar, sau, totuși, pen-trucă, fiindcă, măcar că, bravo, ura, bre, vai, au, alo, ceva, huo, haidem, etc.

Tema Nr. 2. Să se sublinieze cu o linie vorbele neschim-bătoare din rândurile de mai jos:

Afară de mine și de soră-mea nu mai este nimeni acasă, fiindcă părinții au plecat la târg.

Stăm și noi la geam sau eșim prin curte, dorind să-i vedem venind. Vai, ce rău e să fii singur!

Odată părinții noștri au plecat peste munte și n'au venit până noaptea târziu. Cum ne mai temeam!

Am adormit târziu cu lampa aprinsă.

Când vom fi mari n'o să ne mai temem de nimic. Atunci vom râde de frica de acum.

* * *

Cuvintele schimbătoare sunt în număr de șase după cum am văzut mai înainte. Să ne lămurim asupra lor. Unele cuvinte ne arată un *nume* fie de lucru, fie de ființă sau de stare sufletească. Asemenea cuvinte le vom numi în gramatică *substantive*.

De ex.: casă, om, bunătațe etc.

Substantivul propriu este *numele* ce se dă numai unui singur lucru sau unei singure ființe spre a se deosebi de alta. Dunărea e un substantiv propriu pentrucă acest nume se dă numai unei anumite ape și nu mai multora.

Sunt socotite substantive proprii:

1. Numele de sate, târguri, orașe, plăși, județe, provincii, țări, continente,
2. Numele de ape, dealuri, câmpii, munți, insule, pennisule etc.,
3. Numele de botez și de familie.
4. Numele de popoare (Români, Germani, Italiani etc.),
5. Numele sărbătorilor (Sf. Mihai, Sf. Dumitru etc.),
6. Numele lunilor (Ianuarie, Februarie etc.),
7. Numele cu care strigăm unele animale (Azorică, Gri-vei, Dumana, Marțolea etc.),
8. Punctele cardinale (Est, Vest etc.).

Toate substantivele proprii se scriu cu literă mare.

Nu se scriu cu literă mare și deci nu sunt socotite substantive proprii, numele zilelor.

De aceea vom scrie astfel:

Am plecat cu Ileana la Brașov luni dimineața și ne-am întors la Cernăuți duminică seara.

Substantivul comun e numele ce se poate da mai multor lucruri sau ființe de acelaș fel, adică asemănătoare.

Substantivul *apă* e comun, de oarece apă putem zice unui râu, unei băltoace, unei picături, unei cantități pentru băut, unei mări etc.

Substantivele comune se scriu cu literă mică.

Substantivele se mai pot împărți și după cum ele arată numele numai al unei singure ființe sau lucru, ori arată numele mai multor ființe sau lucruri.

La numărul singular e acel substantiv fie comun ori propriu care ne arată numele unei singure ființe sau unui singur lucru (carte, pasăre, baston, Ion etc.).

La numărul plural e acel substantiv comun sau propriu ce ne arată numele mai multor ființe sau lucruri (cărți, păsări, bastoane etc.).

Exemple de substantive la numărul

<i>Singular:</i>	<i>Plural:</i>
casă	case
pom	pomi
pușcă	puști
soare	sori
stea	stele
pâine	pâini
țară	țări
fată	fete
minunăție	minunății
frumusețe	frumuseți
continent	continente

s. a. m. d.

Substantivele: Cernăuți, Ploești, Galați, Focșani, București ș. a., fiind socotite ca substantive ce au numai *numărul plural*, nu se va zice și scrie Cernăuțiul, Ploeștiul, Bucureștiul etc., ci:

Cernăuții
Ploeștii
Focșanii
Bucureștii etc.

De ex.: Muzeul Bucureștilor e mai mare decât cel al Cernăuților. Populația Focșanilor și Galașilor e mai mică decât cea a Ploeștilor.

Genul substantivelor.

Substantivele se pot împărți după gen.

Acele ce pot primi la singular *un* și la plural *doi*, sunt de *genul masculin* (bărbat, mânăz, copac, pom, om, înger, Român, leu etc.).

Acele ce pot primi la singular *o* și la plural *două*, sunt de *genul feminin* (copilă, stea, țară, grădină, apă, bunătate, cămașă, zidărie etc.).

Substantive *ambigene* (sau neutre) sunt acelea ce fac *singularul* ca substantivele *masculine* și *pluralul* ca cele *feminine* (aeroplan, dulap, scaun, băț, cântar, tablou, parastas etc.).

Tema Nr. 3. Căsiți în tema de mai jos toate substantivele, spunând despre ele dacă sunt proprii sau comune, de ce gen și număr sunt.

Țara noastră e o țară de viteji. Ea ne-a fost dăruită de Dumnezeu, dar hotarul ei a fost așezat de Mircea cel Bătrân, de Ștefan cel Mare, de Mihai Viteazul, de Ferdinand I., și acum de vitejii ce luptă în contra bolșevicilor. Deacea nu este mândrie mai mare ca aceia de a te fi născut Român. Strămoșii nostri Români pot fi mândri de noi! Toți dușmanii tremură numai când aud glasul Românului.

Articolul.

Articolul este o particică de cuvânt ce se pune la începutul sau sfârșitul substantivului sau al altor vorbe.

Articole sunt: un, unii, o, unele, i, le, a, cel, cei, cea, ai, ai și ele.

Iată câteva exemple de întrebuințarea articolului:

<i>Substantive nearticulate:</i>	<i>Substantive articulate:</i>
iarbă	ierb-ii
pământ	pământ-(u) lui
	pământ-(u) le
	pământuri-lor
biserică	biseric-a
	biseric-ii
	biseric-o
soldat	soldat-i
	a soldatului
	ale soldați-lor etc.

Tema Nr. 4. Căutați în bucata de cetire dela pag.
foarte articolele.

Pronumele.

De multe ori în locul unui nume, punem alt cuvânt care să aibă însă acelaș înțeles. De ex.:

Ion a plecat la oaste.

El (adică Ion) este un flacău voinic.

Dânsul (adică tot Ion) va face multe vitejii în războiu.

Vorba ce se așează în locul unui nume se numește *pronume*.

Pronume sunt:

eu	mi	însumi	al meu
tu	ți	însuți	al tău
el, ea	il	însuși	al său
noi	ni	înșine	al nostru (a noastră)
voi	vi	înșivă	al vostru (a voastră)
ei, ele	ii	înseși	al său (a sa).

Pronumele de mai sus se numesc pronume personale, căci ele pot înlocui numele persoanelor cu cari vorbim, despre care vorbim sau cari vorbesc.

Pronumele personal are trei numere pentru singular, cât și pentru plural.

Persoana I-a singular și plural e aceea care vorbește (*eu* la singular, *noi* la plural).

Persoana a II-a e aceea cu care vorbești (*tu* la singular, *voi* la plural).

Persoana a III-a e aceea despre care se vorbește (*el, ea, dânsul, dânsa* la singular și *ei, ele, dâșii, dâsele* la plural).

Afară de pronumele personale mai sunt și alte pronume cum sunt următoarele:

ăst, ăștia	al cui	alt, altă
acest, această	care	nimeni
acel, aceea	cine	nimic
acei, acele	ce	oarecare
		fiecare
		vreun etc.

Tema Nr. 5. Să se găsească cele mai potrivite pronume ce lipsese din rândurile următoare.

Satul este mare. În locuiesc peste 200 familii. Am mai văzut și sate însă nici unul nu a plăcut atât de mult. În mă simt atât de bine încât cred proverbul care spune: fie pâinea cât de rea, tot mai bună-i în țara Veniți și în satul de sub munte să vedeți cât e de minunat!

Adjectivul.

Cuvintele: mare, mic, bun, frumos, întins, alb, nemărginit, înfocat, lăudat ș. a. ne arată însușirea ce-o pot avea unele lucruri sau ființe.

Adjectivul, e vorba ce ne arată însușirea pe care o are un lucru sau o ființă.

Adjectivul capătă acelaș gen, număr și caz cu substantivul ce-l însoțește. De ex.:

băiat frumos	fată frumoasă
băieți frumoși	fete frumoase
aeroplan frumos	aeroplan frumoasă

Tema Nr. 6. Subliniați adjectivetele din rândurile următoare:

Înceț, încet departe ajungi. Adună bani albi pentru zile negre. Bate fierul cât e cald. La pontul lăudat să nu mergi cu sacul mare. Ziua bună se cimoaște de dimineață. Leneșul mai mult aleargă, iar scumpul mai mult păgubește. Găina bătrână face zeamă bună. Pământul negru face pâncea albă. Calul bătrân nu se învață în buiestru.

Numeralul.

Cei doi frați l-au căutat a treia oară pe Andronic.

Vorbele *doi* și *a treia oară* arată un număr. Vorba care arată numărul ființelor și lucrurilor se numește *numeral*.

Numărute sunt: unu (întâiu), doi (al doilea), trei (al treilea), patru ș. a. m. d., primul, ultimul, al șaselea, de două ori, dublu, doime, treime, câte unul, câte doi, tot, câțva, întreg, oricât ș. a.

Tema Nr. 7. Cântați numeraieele din rândurile de mai jos:
La 1859 s'a unit Moldova cu Muntenia.

După 22 ani erau Regat, având Rege pe Carol I-ful. În 1916 țara era numai o doime din ce a fost în 1918. Una câte una s'au unit toate provinciile românești. Prima a venit Basarabia, a doua Bucovina și a treia Transilvania cu Maramureșul, Crișana și Banatul. Aproape o treime din Români sunt încă răspândiți prin toate țările. Într'o zi întreg neamul românesc va fi la un loc.

Verbul.

Când spun:

Eu sap în grădină, vorba *sap* ne arată o *lucrare*.

Ion doarme de aseară, *doarme* ne arată *starea* lui Ion.

Pomi înfloresc, *înfloresc* ne arată *firea*.

Vorba care ne arată *lucrarea* sau *firea* sau *starea* unor ființe sau unor lucruri, se numește *verb*.

Verbul are trei persoane ca și pronunciele personal (Persoana I, II și a III-a singular și plural).

Acțiunea (adică lucrarea) verbului se poate întâmpla în momente diferite. Astfel se poate întâmpla acum, chiar în momentul când vorbim, sau poate să se fi întâmplat mai de mult, sau bănuim că se va întâmpla deacum înainte.

De aceea verbul are trei timpuri.

Prezentul (acțiunea se întâmplă în momentul vorbirii. De ex.: luerez, beau, cântăm, chiuim etc.).

Trecutul (acțiunea s'a întâmplat mai de mult. De ex.: lucram, lucrasem, lucrai, am lucrat, beam, băui, băusem, am băut, fac, făcui, făcusem, am făcut, chiuiam, chiuui, chiuisem, am chiuuit etc.).

Viitorul (acțiunea se va întâmpla de-acum înainte. De ex.:

Voiu lăuda, voiu fi lăudat,

voiu cădea, voiu fi căzut,

voiu culege, voiu fi cules,

voiu veni, voiu fi venit etc.).

Tema Nr. 8. Căutați în rândurile de mai jos toate verbele subliniind cu o liniuță pe cele ce sunt la timpul prezent, cu două la trecut și cu trei la viitor.

Am început să învăț carte de la 5 ani. Tata mă lăuda și-mi zicea: cine învață, pentru el învață. Abea când voiu fi mare voiu pricepe rostul învățăturii. Până atunci caut să muncesc, să ascult și să mă supun. Eu cetesc destul de bine, dar voiu ceti și mai bine. Cu scrisul nu stau tocmai cum ar trebui. Văd eu singur că am un scris tremurat. M'am căznit de multe ori și am văzut că de sunt mai cu răbdare, fac literele mai frumoase. Asta mă face să cred că voiu reuși.

Analiză gramaticală.

Ce se numește analiză?

Descompunerea (adică desfacerea) în părți mai mici a unui obiect. Fac analiză gramaticală atunci când despart o gândire în cuvinte și caut să găsesc ce fel de cuvinte sunt acelea și în ce legătură stau unele cu altele.

Iată un model de analiză gramaticală, unde vom căuta numai părțile de vorbire (adică ce am învățat până acum: vorbele neschimbătoare precum și cele schimbătoare).

Să luăm gândirea următoare:

Român tânăr ca stejarul râd de dușmani și de moarte.

Român substantiv comun, genul masculin, numărul singular, nearticulat.

tânăr adjectiv.

ca vorbă neschimbătoare.

stejarul substantiv comun, genul masculin, numărul singular, articulat cu *l*.

râd verb la timpul prezent, persoana I-a singular.

de vorbă neschimbătoare.

dușmani substantiv comun, genul masculin, numărul plural, nearticulat.

și vorbă neschimbătoare.

de vorbă neschimbătoare.

moarte substantiv comun, genul feminin, numărul singular, nearticulat.

Tema Nr. 9. Căutați felurile de cuvinte din bucata de cetire de la pag.

Formarea cuvintelor.

Unele cuvinte se formează prin compunere cu alte cuvinte.

De ex.:

înșiră-te mărgărite

Făt-Frumos

Sfarmă Piatră

Miazănoapte

bunsimț

primăvară etc.

Alte cuvinte purced din unul singur, cum es mai multe lujere de flori dintr'o rădăcină.

De ex.:

copil = copilărie, copilăresc, copilăș, copilă, copilandru.

frumos = frumusețe, frumușică, frumușel.

față = înfățat, fațarnic, fățărnice, desfățat, etc.

Toate cuvintele compuse și născocite dintr'un singur cuvânt formează la un loc o *familie de cuvinte*.

De ex.: barba = barbier, bărbieresc, bărbat, bărbuță, barbison. Barba-Cot, a bărbieri etc.

Tema Nr. 10. Intocmiți familia de cuvânt a următoarelor cuvinte:

cal, școală, armă, verde și bătrân.

PARTEA II-a.

Cum se formează o gândire?

Mintea alege mai întâi un lucru sau o ființă (de ex.: masa, pomul, calul, soldatul, țara etc.) și pe urmă spunem ceva despre ele.

De exemplu:

Masa este mare.

Pomul înflorește.

Calul paște.

Soldatul apără țara.

Țara noastră se numește România.

Dacă rostim tare această gândire sau dacă o scriem, se numește *propozițiune*.

Deci câte părți deosebim într'o propozițiune?

Întâi o parte despre care vorbim.

Acesta este subiectul și-l aflăm cu întrebarea *cine, ce*.

Cine este mare? *Masa*.

Cine apără țara? *Soldatul*.

Câteodată subiectul lipsește dintr'o propozițiune, dar înțelesul său trebuie să fie.

De ex.: Lucrează de un an.

Cine lucrează? Răspunsul ar trebui să fie *el*, dar vorba aceasta n'o găsim, însă o subînțelegem.

De aceea putem spune că în această propozițiune *subiectul e subînțeles*.

Predicatul este partea propozițiunii care ne arată ce face, sau cum este, sau ce este subiectul.

Petru învață.

Cine învață? Petru (este subiect căci despre el vorbim).

Ce face Petru? Învață (este predicat deoarece ne arată *ce face* subiectul).

Subiectul și predicatul sunt cele două părți principale ale propozițiunii deoarece cu ajutorul lor putem forma propozițiunea.

Propozițiunea formată numai din subiect și predicat se numește *propozițiune simplă*.

Intre subiect și predicat este o strânsă legatură.

Dacă unul e la singular și celălalt trebuie să fie la singular; dacă unul e la plural și celălalt trebuie să fie la plural. Potrivirea dintre subiect și predicat se numește *acord*.

De aceea e greșit a spune:

Este mulți oameni în loc de *sunt* mulți oameni.

Nu înțelege toți aceasta în loc de *nu înțeleg toți aceasta*.

Tema Nr. 11. Subliniați subiectul cu o linie și predicatul cu două din rândurile următoare:

Dunărea este un fluviu. Ea se varsă în Marea Neagră. Pe Dunăre plutesc vapoare mari. Mulți pești se joacă în apele ei. Pământul românesc este scaldat încă de două fluvii. Acestea sunt Nistrul și Bugul. Tisa e numai un râu. Apără hotarul de Apus. Pe hartă se vede că pământul românesc e înconjurat numai de ape. Are înfățișare puțin lungăiată de la Apus spre Răsărit. Nu e țară mai frumoasă pe pământ ca România.

Propozițiunea dezvoltată.

În mod obișnuit noi nu vorbim în propozițiuni simple. De ce? Pentru că aceste propozițiuni sunt prea restrânse, prea sărace în înțeles.

Subiectul are nevoie de o întregire, de un cuvânt sau de mai multe, care să-l completeze. Tot așa și predicatul.

De ex.: Oștile se luptă, e o propozițiune cu înțeles desigur, dar înțelesul nu e atât de deplin ca atunci când am zice:

Oștile române se luptă cu bolșevicii.

O asemenea propozițiune care pe lângă subiect și predicat mai are și alte vorbe se numește *propozițiune dezvoltată*.

Tema Nr. 12. Din următoarele propozițiuni simple, formați propozițiuni dezvoltate.

Copilul învață (Exemplu: Copilul silitor învață bine).
Soldatul luptă. Soarele strălucește. Priveghitoarea cântă. Regele domnește. Armata apără. Domnul ne învață. Biserica este mare. Preotul slujește. Copiii se roagă. Luptăm pentru țară.

Atributul.

Oștile române se luptă cu bolșevicii.

Cuvântul *române* din prop. de mai sus, lămurește subiectul „oștile”.

Partea propozițiunii care lămurește subiectul și răspunde la întrebarea *care, ce fel*, se numește *atribut*.

De ex.: Aceasta este soarta *mamei*.

N'ai văzut pomul din *grădină*?

Ștefan cel Mare, *Domnul Moldovei*, a murit în 1504.

Casa *noastră* nu mai e în pericol.

Tema Nr. 13. Căutați attributele din propozițiunile de mai jos.

Strămoșii noștri au fost Dacii și Romanii. Vitejii Daci ne-au dat bărbăția, glorioșii Romani ne-au dat limba și obiceiurile. Neamul românesc a străbătut prin multe furtuni. L-a ținut însă credința în Dumnezeu și dragostea de moșie. Noi suntem popor creștin chiar dela naștere.

Iar pământul acesta pe care locuim l-au avut totdeauna părinții și strămoșii noștri. Noi românii de aici suntem și de aceia ne simțim ca în casa noastră.

Complimentul.

Ștefan bate calul.

Vorba calul lămurește pe predicat. El este deci un *compliment*. Pentrucă răspunde la întrebarea *ce, pe cine* este un *compliment drept*.

Dacă răspunde la întrebarea *cui, de cine, la cine* se numește *compliment nedrept*.

Ex.: Dă pușca *lui Radu* (cui dă?).

Mă tem *de câni* (de cine?).

Corb *la corb* nu scoate ochii (la cine?).

Complimentele circumstanțiale sunt acele care arată locul, timpul, cauza sau modul cum se întâmplă o acțiune.

Circumstanțialul de loc răspunde la întrebările *unde, de unde, până unde, încotro*.

Ex.: Hai *la pădure* (unde?).

Du-te *până la bunica* (până unde?).

A fugit *înspre Rarău* (încotro?).

Circumstanțialul de timp răspunde la întrebările *când, de când, până când, cât timp*.

Ex.: *Măine* plec la pădure (când?).

Nu te-am văzut *de-un car de ani* (de când?).

Voiu lucra *până la noapte* (până când?).

Ploaia a ținut *un ceas* (cât timp?).

Circumstanțialul de mod răspunde la întrebările *cum, în ce fel*.

Ex.: S'a luptat *cu bărbăție* (cum, în ce fel?).

Circumstanțialul de cauză răspunde la întrebările de ce, din ce cauză.

Ex.: Tremură *de frică* (dece, din ce cauză?).

Tema Nr. 14. Spuneți ce fel de complimente sunt în propozițiunile următoare:

L-am întâlnit azi pe Tică. Mergea la serviciu.

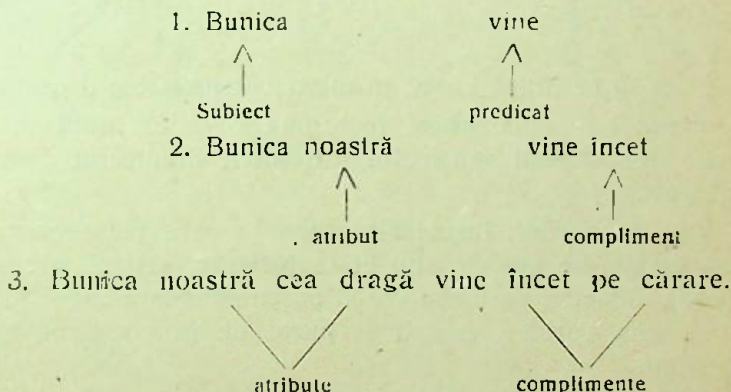
S'a făcut că nu mă vede. A uitat că am fost colegi până anul trecut. Mie îmi era dragă școala și am rămas în ea. El a părăsit școala și acum e fudul că are un serviciu. Mama lui e tare supărată pe el. Bătrâna ar fi vrut ca Tică să învețe mai multă carte.

Recapitulare.

Repetând cele învățate până acum constatăm următoarele: substantivul, articolul, pronumele, adjectivul, numeralul, verbul precum și cuvintele neschimbătoare ajută la formarea părților de propozițiune.

Ca să alcătuești însă o propozițiune ori cât de simplă, ai nevoie de un *subiect* (adică ceva despre care să poți vorbi) și de un *predicat* (adică o vorbă sau mai multe care ne spune ceva despre acel subiect).

Pentru a vorbi mai cu înțeles, e nevoie să pui cel puțin o vorbă care să lămurească pe subiect și una care să lămurească pe predicat. Să luăm un exemplu:

Propozițiunea e ca o casă.

Stâlpii cei mai însemnați ce o susțin sunt:
subiectul și predicatul.

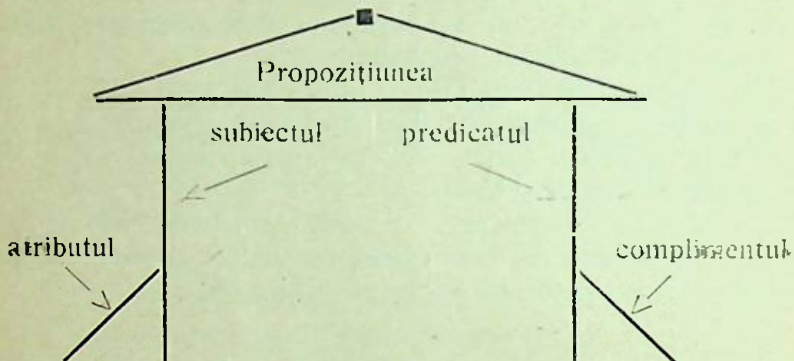
Pentru că acești stâlpi să nu se clintească din loc, deci spre a-i întări, punem niște proptețe:

atributul și complimentul.

Atributul e propteaua subiectului, iar complimentul e propteaua predicatului.

Felurile de cuvânt (sau de vorbire) sunt cărămizile ce alcătuiesc stâlpii și întăriturile lor. La un stâlp pot pune o cărămidă sau zece, după cum cred că e necesar. Tot așa un

subiect, un predicat, un atribut sau un compliment pot fi făcuți dintr'un cuvânt sau din mai multe. Dacă am desemna aceasta, s'ar înfățișa cam astfel:

Deci să se întipărească în minte cât mai bine deosebirea:

Parte de propozițiune înseamnă ceva ce ajută la formarea propozițiunii (subiectul, atributul, predicatul și complimentul).

Fel de cuvânt, înseamnă grupa în care putem așeza o vorbă luându-ne după rostul ei (substantiv, articol, promine, numeral, adjectiv, verb sau vorbă neschimbătoare).

Aceiaș vorbă poate fi și parte de propozițiune și fel de cuvânt.

Să luăm propozițiunea simplă:

Omul ară.

Vorba omul ca *parte de propozițiune* este subiect, dar ca *fel de cuvânt* este substantiv (de genul masculin, numărul singular, articulat cu I).

Ară ca parte de propozițiune este predicat, dar ca *fel de cuvânt* este verb (la timpul prezent, persoana III singular).

Tema Nr. 15. Alegeți din propozițiunile următoare care părți sunt subiect, predicat, compliment și atribut.

Să muncim cu toții pentru țara noastră.

Țara noastră este foarte frumoasă și foarte bogată. Dar frumusețea nu se simte dacă nu lucrăm.

Bogăția în se vede dacă stăm. Să muncim cu dragoste. Să lucrăm de dimineață și până seara cu zâmbetul pe buze. Atunci nu va mai fi nimeni sărac. Munca alungă sărăcia și ajută sănătatea.

Fraza

Boii ară și caii mănâncă.

Ce știi tu străine, Ștefan e departe, brațul lui prin taberi
unii de morți împarte.

În prima gândire avem două propozițiuni; în a doua avem
trei propozițiuni. Am putea da exemple și de mai multe propozițiuni
la un loc.

În felul acesta gândirea e cu mai mult înțeles și de aceea
atât în vorbire cât și în scriere noi întrebuițăm mai multe
propozițiuni legate între ele însă prin același înțeles.

Aceasta e fraza.

O frază are cel puțin două propozițiuni.

Unele din aceste propozițiuni au un înțeles al lor și nu
mai au nevoie de nici o complectare spre a le pricepe. Ase-
menea propozițiuni au mare însemnătate în frază și se numesc
propozițiuni *principale*.

De ex.:

Boii ară

Caii mănâncă

Ștefan e departe etc.

Altele din contra n'au înțelesul lor lămurit. simți că le
mai trebuie o complectare, că înțelesul lor e în altă parte.
Aceste propozițiuni se numesc propozițiuni *secundare*.

De ex.:

brațul lui prin taberi unii de morți împarte.

Cum putem deosebi ușor propozițiunile principale de
cele secundare? În felul următor.

Avem de analizat fraza:

Veniți să cucerim ce-avem de cucerit (St. O. Iosif).

În această frază sunt două predicate: *să cucerim* și
ce-avem.

De fiecare predicat fiind o propozițiune, înseamnă că la două predicate vom avea două propozițiuni.

I. Veniți să cucerim

II. ce-avem de cucerit.

Care din ele e principală și care e secundară?

Să ne închipuim că intră peste noi în casă un om și fără a ne mai da bunăziua ar spune:

Ce-avem de cucerit

Am pricepe noi ceva?

Nu, desigur că nu!

Ne-am uita mirați și am aștepta să vedem ce ne mai spune mosafirul nostru. Deci mintea noastră vrea o complectare, nu înțelege această propozițiune ca fiind lămurită, deși ea e întreagă.

O asemenea propozițiune ce nu are înțeles deplin se numește *secundară*.

Dar dacă el ar fi spus:

Veniți să cucerim!

Desigur ar fi fost mult mai înțeles.

Aceasta e propozițiunea principală, căci ea poate sta singură, chiar fără altă complectare, pe când cea secundară are înțeles numai în legătură cu cea principală.

Ce-avem de cucerit —> veniți să cucerim.

Propozițiunile secundare se împart în:

1. *Subiective* (țin locui subiectului și răspund la întrebările cine, ce).

Ex.: Să ți se împlinescă, *ce dorești*.

2. *Predicative* (răspund la întrebările ce face, ce este).

Ex.: Am ajuns *ce doream*.

3. *Atributive* (răspund la întrebările care, ce fel).

Ex.: Tancurile păzeau drumurile, *care duceau spre oraș*.

4. *Completive* (răspund la întrebările ce, pe cine, de ce, cui).

Ex.: Copii mei așteaptă încă să le vie tatăl din răsboiu.

a) *de loc* (unde, de unde, încotro).

Ex.: Plec, unde-oiu vedea cu ochii.

b) *de timp* (când, decând, cât timp).

Ex.: Am cântat, după ce-ai plecat.

5. *Circumstanțiale.*

c) *de mod* (cum, ce fel, cât).

Ex.: *Cum e TANDA*, așa-i și Manda.

d) *de cauză* (de ce, pentruce, în ce scop).

Ex.: Cinstește' pe tatăl tău și pe
mana ta *ca să ai zile multe și bune
pe acest pământ.*

De obicei într'o frază se așează întâiu propozițiunile principale și apoi cele secundare.

De ex.: *A plecat la vânătoare, să vâneze căprioare.*

↑
prop. principală

↑
prop. secundară

De foarte multe ori însă găsim propozițiunea secundară întâi iar pe cea principală o găsim la mijlocul frazei, sau chiar la sfârșitul ei.

De ex.:

Acum câțiva ani, într'o zi de Septembrie, cuprins de un nespun dor de ducă, pe care mi-l pricinuiam albastrul nesfârșit al cerului și acel farmec amestecat al toamnei, *mă plimbam mai bine de un ceas pe stradă, singur, fără rost*, când la o răspântie mă întâlnii piept în piept cu Maiorul (I. Al. Brătescu-Voi-nești: Moartea lui Castor).

Cum se face analiza unei fraze?

Să luăm un exemplu spre a înțelege cât mai bine.

S'a dus greutatea întinericului care învăluia toată în-căperea lumii.

În această frază vom avea două verbe predicative:

s'a dus

învăluia

Vom avea deci două propozițiuni.

I. S'a dus greutatea întinericului
e prop. principală

II. care învăluia toată încăperea lumii
e prop. secundară, atributivă (ce fel sau care greutate a întinericului s'a dus?
care învăluia toată încăperea lumii).

Acum luăm pe rând fiecare 'propozițiune și căutăm să găsim întâiu părțile principale și secundare ale ei, apoi felurile de cuvinte.

În propozițiunea întâia:

s'a dus *predicat*, ca fel de cuvânt e verb la timpul trecut, persoana III-a singular.
greutatea *subiect*, ca fel de cuvânt e substantiv comun, genul feminin, articulat cu *a*.
întinericului *atribut*, ca fel de cuvânt adjectiv.

În propozițiunea a doua:

care *subiect*, ca fel de cuvânt e pronume.
învăluia *predicat*, format dintr'un verb la timpul trecut, persoana III-a singular..
toată încăperea *compliment drept*, format din două cuvinte:
a) *toată*, numeral
b) *încăperea*, substantiv comun, genul feminin, numărul singular, articulat cu *a*.
lumii *atribut*, format dintr'un substantiv comun, genul feminin, articulat cu *i*.

Tema Nr. 16. Să se facă analiza gramaticală a următoarelor fraze din bucata de citire dela pag.

Repetarea punctuației.

Punctul se pune:

1. După cuvinte prescurtate
prop. (propozițiune)
dir. (director)
ex. (exemplu).

2. După cuvinte presecurtate până la inițială

M. S. Regele (Majestatea Sa Regele)

C. F. R. (Căile Ferate Române)

ș. a. m. d. (și așa mai departe)

M. N. (Mihai Negreanu sau Manoliu Nicănor).

3. La sfârșitul unei fraze sau al unei prop. terminate (cu înțeles deplin)

Am fost la biserică, dar nu l'am văzut.

Ioana coase o cămașă.

Virgula se pune:

1. Pentru a despărți prop. dintr'o frază, atunci când nu sunt despărțite prin vorbele neschimbătoare *și, nici, ori, sau*.

2. Înălunirul aceleiași prop. când urmează o enumerare (în curte avem: rațe, găște, găini, picheri și fazani).

3. După o strigare sau exclamare dacă acestea sunt la începutul propozițiunii (Frate, nu mă uita aici între străini!) — (Bravo, mulțumesc de așa primire!).

Titlul de scrisori e socotit tot ca o strigare și deaceia după el se pune virgulă. De ex.:

Dragi părinți,

Iubite prieten,

Camarade.

Punct și virgulă se pune între două propozițiuni ce sunt legate între ele prin înțeles.

(Oșlobanu ia atunci lemuele din carul omului câte unul și le reazemă în picioare lângă brațu-i: după aceea descinge brâul depe lângă sine și le împrejură, legându-le frumușel să nu se lrentuiască; apoi, săltându-le și aburcându-le, le umflă'n spate și la gazdă cu dânsle (I. Creangă: Amintiri).

Două puncte se pun:

1. Când cităm întocmai cuvintele cuiva

(Atunci căpitanul zise:

— „In voi stă nădejdea neamului!”).

2. Când urmează o enumerare

(Provinciile țării românești sunt: Moldova, Bucovina, Basarabia, Transnistria, Maramureșul, Crișana, Transilvania, Banatul, Oltenia, Muntenia și Dobrogea).

Linioara se pune:

1. Spre a putea ceti la un loc (ca pe un singur cuvânt) două sau mai multe cuvinte deosebite

Ex.: Ne-am dus și l-am văzut.

2. Atunci când se schimbă perosana care vorbește și a cărei vorbire am redat-o întocmai.

Ex.: — Ei, și ce-ai putea să-mi spui?

— Nimic!

— Atunci de ce-ai venit?

Semnul întrebării se pune la sfârșitul unei propozițiuni întrebătoare

(Ce stai așa de piatră?).

Semnul exclamării se pune după o mirare, rugare sau poruncă

(Vai! strigă atunci copilașul.

Mergi cu Dumnezeu!).

Semnele citării se pun atunci când vrem să redăm întocmai vorbirea cuiva.

De ex.: — „Da, unde ți-e batista?”.

— „N'are!”

— „Vezi, ți-am spus-o eu!” începu mama.

Litera mare se întrebuintează:

1. La începutul unei gândiri

(Zina a început a se mări)

2. La începutul fiecărui vers dintr'o poezie

(Codrule, codruțule

Ce mai faci drăguțule

Că de când nu te-am văzut

Multă vreme a trecut

Și de când . . .)

3. La scrierea tuturor numelor proprii.

4. Primul cuvânt cu care începe o citare

(Și atunci Iisus zise:

— „Lăsați copiii să vie la mine!”).

5. Numele ce se dau unor animale

(Ioiana, Marțolea, Grivei, Castor, Murgu etc.).

6. Numele ființelor închipuite din povești

(Făt-Frummos, Măzărean, Ileana Cosânzeana, Baba Hârca, Strâmbă Lemne etc.).

7. Adjectivele ce se leagă de unele nume proprii

Ex.: Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Radu cel Frumos etc.

Adjectivele, însă, cari sunt născute din nume proprii se scriu cu literă mică.

Ex.: neamul românesc (nu Neamul Românesc)

poporul italian (nu Poporul Italian).

Dacă însă aceste denumiri sunt o firmă, sau titlul unei reviste sau unui ziar, atunci se scriu cu literă mare.

Ex.: „Banca Urbană”

„Cereul Deșteptarea”

„Capul Verde” etc.

8. Numele sărbătorilor

(Crăciunul, Paștele etc.).

9. Numele lunilor

(Ianuarie, Februarie etc.).

Însă numele zilelor se scrie cu literă mică

(De luni până joi o ții într'un tărăboi).

10. Numele lui Dumnezeu, fie luat ca substantiv, fie ca pronume.

Ex.: Doamne, Dumnezeule, Ție mă rog!

11. Cuvintele prin cari ne arătăm respectul față de unele persoane.

De ex.: Dumniavoastră, Măria Ta etc.

*

2. Când urmează o enumerare

(Provinciile țării românești sunt: Moldova, Bucovina, Basarabia, Transnistria, Maramureșul, Crișana, Transilvania, Banatul, Oltenia, Muntenia și Dobrogea).

Limioara se pune:

1. Spre a putea cęti la un loc (ca pe un singur cuvânt) două sau mai multe cuvinte deosebite

Ex.: Ne-am dus și l-am văzut.

2. Atunci când se schimbă perosana care vorbește și a cărei vorbire am redat-o întocmai.

Ex.: — Ei, și ce-ai putea să-mi spui?

— Nimic!

— Atunci de ce-ai venit?

Semnul întrebării se pune la sfârșitul unei propozițiuni întrebătoare

(Ce stai așa de piatră?).

Semnul exclamării se pune după o mirare, rugare sau poruncă

(Vai! strigă atunci copilașul.

Mergi cu Dumnezeu!).

Semnele citării se pun atunci când vrem să redăm întocmai vorbirea cuiva.

De ex.: — „Da, unde ți-e batista?”.

— „N'are!”

— „Vezi, ți-am spus-o eu!” începu mama.

* * *

Litera mare se întrebuințează:

1. La începutul unei gândiri

(Ziua a început a se mări)

2. La începutul fiecărui vers dintr'o poezie

(Codrule, codruțule

Ce mai faci drăguțule

Că de când nu te-am văzut

Multă vreme a trecut

Și de când . . .)

3. La scrierea tuturor numelor proprii.
4. Primul cuvânt cu care începe o citare

(Și atunci Iisus zise:

— „Lăsați copiii să vie la mine!”).

5. Numele ce se dau unor animale
(Joiana, Marțolea, Grivei, Castor, Murgu etc.).
6. Numele ființelor închipuite din povești
(Făt-Frumos, Măzărean, Ileana Cosânzeana, Baba Hârca, Strâmbă Lemne etc.).
7. Adjectivele ce se leagă de unele nume proprii
Ex.: Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Radu cel Frumos etc.

Adjectivele, însă, cari sunt înăscute din nume proprii se scriu cu literă mică.

Ex.: neamul românesc (nu Neamul Românesc)
poporul italian (nu Poporul Italian).

Dacă însă aceste denumiri sunt o firmă, sau titlul unei reviste sau unui ziar, atunci se scriu cu literă mare.

Ex.: „Banca Urbană”
„Cercul Deșteptarea”
„Capul Verde” etc.

8. Numele sărbătorilor
(Crăciunul, Paștele etc.).

9. Numele lunilor
(Ianuarie, Februarie etc.).

Însă numele zilelor se scrie cu literă mică
(De luni până joi o ții într'un tărăboi).

10. Numele lui Dumnezeu, fie luat ca substantiv, fie ca pronume.

Ex.: Doamne, Dumnezeule, Ție mă rog!

11. Cuvintele prin cari ne arătăm respectul față de unele persoane.

De ex.: Dumniavoastră, Măria Ta etc.

* * *

Uncle substantive și adjective se scriu la sfârșit cu un *u* ce nu se cetește (din această cauză se numește *u* mut).

De ex.: răsboiu	noroiu
trifoiu	ochiu
obiceiu	paiu
briciu	naiu
cuiu	malaiu

De asemenea se scrie:

eu voiu face
voiu lua
voiu bate etc., spre a se deoschi de pronumele personal de persoana II-a plural (voi).

Nu se scrie cu *u* mut la sfârșit substantivele proprii.

De ex.: Andrei (nu Andreiu)
Matei
Orhei
Mihai
Mai etc.

* * *

În *u* din *u* se întrebuițează numai la mijlocul cuvintelor (câine, mâine, când etc.).

La începutul și la sfârșitul cuvintelor se întrebuițează *â* din *i* (încotro, coborî, încercat, înainte, hotărî etc.).

Despre Compunere.

Omul simte foarte des nevoia de a cere sau a-și spune păreriile altor oameni. Dacă ei sunt în fața lui atunci le vorbește. Dacă sunt mai departe atunci el le scrie.

Deci o scrisoare ar însemna comunicarea în scris a unor gânduri.

În mod obișnuit orice scrisoare are trei părți:

Introducerea (în care pregătim pe adresant în vederea celor ce vom spune mai important).

Cuprinsul (însăși ideia ce ne-a făcut să scriem scrisoare).

Incheierea (sfârșitul acelei scrisori).

Chiar și în comunicările verbale ne servim de aceste despărțituri. Să ne închipuim că vom merge la vecin și-l rugăm să ne împrumute o sapă. Cum vom proceda?

Vom intra busna peste el în casă și-i vom cere sapa? Nu! Ci vom proceda astfel:

„Bună ziua vecine! Ce mai lucrezi? Tot harnic ai rămas! Când mă uit la gospodăria d-tale frumos orânduită mi-e mai mare dragul. Ai niște straturi minunate (Iată, asta ar fi *introducerea*).

Aș vrea să-mi fac și eu niște straturi pentru ceapă dar mi s'a rupt coada la sapă. Te-aș ruga să fii atât de bun să-mi împrumuți o sapă de-a dumitale (asta ar fi *cuprinsul*).

Mulțumesc vecine. Să ști că ți-o aduc imediat ce gătesc lucru. Bună ziua! (și asta ar fi *încheierea*).

După cuprinsul lor scrisorile ar fi de mai multe feluri:

1. *Biletul* e cea mai scurtă comunicare.

El se întrebuițează în cuprinsul aceleiaș localități.

De ex.: Aici în Cernăuți, sau în Brașov sau în București. Nu vei trimite însă un bilet dela Turnu-Severin la Sighet. Biletul se întrebuițează între persoane egale în grad, sau de la mare la mic. Deci nu va trimite un bilet elevul, profesorului sau notarul prefectului sau ministrului.

Ex. de bilet:

Locul și data

Cernăuți, 5 Mai 1942.

Dragă prietene,

Cuprinsul

Astăzi durându-mă tare stomacul, n'am putut veni la școală. Deaceia te rog să treci pela mine și să-mi spui ce lecții noi ați căpătat, spre a nu rămâne în urmă cu învățătura.

Iscălitura

Alt tău prieten
Valea

Pe plic se pune adresa

Elevului

ION DELEANU

Str. Unirii 4, Loco

2. *Telegrama* e tot o comunicare scurtă, dar foarte urgentă. Ea trebuie să cuprindă:

- a) Adresa celui căruia îi trimitem telegrama,
- b) tratarea,
- c) iscălitura.
- d) În partea stângă, despărțit de conținutul telegramei, adresa exactă a trimițătorului.

De ex.: RADU VELICAN
Comuna Afumați, Bacău

Sosesc luni dimineata

Florin Doicescu
Strada Gării 3
Cernăuți

Florin

3. *Scrisoarea* cuprinde următoarele date:

- a) locul și data expedierii scrisorii,
- b) titlul (deci cui ne adresăm),
- c) introducerea,
- d) cuprinsul,
- e) încheierea,
- f) iscălitura,
- g) adresa celui căruia îi trimitem scrisoarea (aceasta scrie pe plic).

Scrisoarea poate fi familiară (atunci când e scrisă unui membru al familiei), comercială (de la negustor la negustor), de felicitare, de mulțumire ș. a. m. d.

Iată o scrisoare familiară:

1. Locul și data Cernăuți, 20 Martie 1942.
2. Titlul Scumpulii mei părinți,
3. Introducerea De multă vreme nu mai am nici o veste de la D-voastră. N'am primit nici scrisori și nici n'a fost careva depe locurile noastre și care mi-ar fi putut spune cum o mai duceți.
4. Cuprinsul Mi-e tare dor să vă văd. Până la vacanță mai este mult timp. De aceea v'aș ruga de puteți să vă rezeziți până la mine la internat. Dacă nu puteți amândoi, o rog să vie măcar mama!
5. Încheierea Cu școala o duc foarte bine. Am cele mai bune note din întreaga clasă a IV-a. V'aș ruga să-mi scrieți când veniți, căci de-mi va da voie, voi eu eși la gară.
6. Îscălitura Vă aștept cu nerăbdare și vă sărut mâna a D-voastră fiică iubitoare
7. Adresa de pe plic Domnului

Cassandra

PETREA TURCAN

Com. Lisaura
Jud. Suceava

O scrisoare trebuie să fie cât e posibil de scurtă, însă clară și scrisă cât mai citeș spre a fi înțeleasă.

4. *Cererea* (sau petiția) este o scrisoare către autorități (De ex.: către școală, primărie, prefectură, regiment, Minister ș. a. m. d.).

Cererea cuprinde exact tot atâtea puncte ca și serisoarea. Deosebirea este că la cerere se întrebuințează o coală întregă de hârtie. Însă nu se serie pe toată coala, ci numai pe o parte și iată cum.

Împărțim suprafața coalei în trei părți începând de sus în jos. Pe prima despărțitură din stânga nu se serie nimic. Cererea se face deci pe celelalte două despărțituri. În despărțitura din stânga unde nu se serie, se pun sus timbrele. Încă o deosebire e faptul că adresa se serie și pe cerere nu numai pe plic. Ea se serie de la un capăt la altul al cererii în partea de jos a colii de hârtie.

Cererea trebuie să fie foarte scurtă, foarte precisă, să ceară numai un singur lucru și să fie formulată în termeni foarte convincoși. Deasemeni după iscălitura noastră trebuie să fie și adresa pentruca autoritatea respectivă să știe unde să ne trimită răspunsul.

Iată un model de cerere:

Timbrul
Fiscal

DOMNULE PRIMAR,

Subsemnatul Grigore Răileanu, funcționar la oficiul poștal din Com. Livezeni, Jud. Tulcea, am onoare a vă ruga să binevoiți a-mi elibera un certificat de etnicitate, certificat ce-mi este cerut de serviciul meu.

Subsemnatul declar că sunt din moși strămoșii mei gospodari din Com. Candreni, Jud. Câmpulung (Bucovina).

Alăturrez timbrele necesare certificatului
cerut.

Tulcea, 15 Iulie 1942.

Cu deosebită stimă,
Grigore Răileanu
Oficiul poștal Livezeni
Tulcea

D-Sale

Domnului Primar al Comunei Candreni, Jud. Câmpulung.

Altă cerere (rugare).

Timbrul
Fiscal

DOMNULE DIRECTOR,

Anul acesta am absolvit cursul primar
complet de șapte clase la școala de sub con-
ducerea Dvs.

Dorind a mă înscrie la Liceul Industrial
de băcți din orașul Câmpulung Moldovenesc,
respectuos vă rog să binevoiți a-mi elibera di-
ploma de absolvire a clasei a șaptea.

Primiți vă rog Domnule Director încre-
dunțarea adâncului respect ce vi-l păstrez.

Dorotea, 25 August 1941.

Lehaci Anton a lui Ion

Domniei Sale

*Domnului Director al Școlii Primare din Doroteia
Jud. Câmpulung*

SUPLIMENT

Coroșpondența oficială.

Adresa este serisoarea între autorități egale.

(Școala primară către Parohiatul creștin ortodox,
sau Căminul cultural către Primărie etc.).

Raportul este scrisoarea către o autoritate superioară.

(Școala primară din com. Adâncata către Insp. General Școlar).

Ordinul este scrisoarea unei autorități superioare către una inferioară sau către un funcționar.

(Ministerul de Interne către Prefectură, sau Prefectura către secretarul dela o primărie etc.).

Correspondența cu autoritățile trebuie să cuprindă:

1. Antetul (titlul autorității) care poate fi pus cu stampila sau tipărit pe hârtie.
2. Data scrierii actului.
3. Numărul din registrul de intrare și esire.
4. Titlul sau chiar adresa.
5. Cuprinsul scurt, precis, cuprinzând o singură chestiune, sau răspunzând la un ordin primit mai înainte (în acest caz se pomeneste numărul acelu ordin).
6. Iscălitura șefului autorității, cât mai citeață.
7. Sigiliul cu tuș (stampila autorității care dă sau răspunde ordinului).

De ex.: Fundația culturală regală „Regele Mihai I”
Căminul cultural din Com. Boian, Jud. Cernăuți
Nr. 37 din 15 Ianuarie 1942.

Către

Primăria *Comunei Boian*

Avem onoarea a vă ruga să binevoii a ne pune la dispoziție sala Dvs. de festivități pentru ziua de 24 Ianuarie, întrucât e mai încăpătoare și deci serbarea Unirii ce o pregătim s'ar putea desfășura acolo în condițiuni mai potrivite.

Președintele C. C.

Preot *I. Ghiuță*

Secretar,
Invățător *C. Apostol*
Sigiliu

Correspondența oficială se depune la poștă sau chiar direct adresantului, cu condica de expediție. În această condică cel ce primește plicul trebuie să semneze. În acest fel se poate urmări o scrisoare oficială atunci când se pierde, cel ce a primit-o rămânând răspunzător.

TABLA DE MATERII

	Pag.
1. Despre gramatică	3
2. Sunetele	3
3. Silabele	3
4. Trăsura de unire	4
5. Apostroful	5
6. Felurile de cuvinte	5
7. Cuvintele neschimbătoare	6
8. Substantivul	7
9. Articolul	9
10. Pronumele	10
11. Adjectivul	11
12. Numeralul	12
13. Verbul	12
14. Analiza gramaticală	13
15. Formarea cuvintelor	14
16. Propozițiunea	15
17. Subiectul	15
18. Predicatul	16
19. Atributul	17
20. Complimentul	17
21. Recapitulare	19
22. Fraza	21
23. Rânduiala în propozițiune și frază	22
24. Analiza frazei	22
25. Repetarea punctuației	24
26. Scrierea lui u mut și â din a și din i	28
27. Despre compunere	28
28. Biletul, telegrama, scrisoarea	29
29. Cererea	31
30. Supliment (corespondență oficială)	33

BIBL. FAC. FILOL. SIBIU
 INV. Nr. 3418 19 75

Prețul lei 50.

Tip. „Mitropolitul Silvestru”, Cernăuți, Piața Unirii Nr. 3

Biblioteca Universității „Lucian Blaga” din Sibiu